

PAYS DE REVE 151 x 248 cm Copyright 1992 Gao Xingjian

نوشته گائو شینگجن
ترجمه پیمان هاشمی نسب

صناعت امروزی و تشخیص ملی در ادبیات داستانی

تشخیص ملی در ادبیات داستانی چین

منظور از قالب ملی در ادبیات چین چیست؟ تا آن جا که به شعر مرتبط می شود، کمابیش مشخص و واضح است؛ در اصل، به معنی الگوهای نواختی و آرایش قافیه در شعر کلاسیک، و قالب بالاد در شعر عامیانه است. قالب ملی در شعر، ناشی از این دو سنت شاعری متفاوت است. به ضرس قاطع می توان گفت ما در ادبیات داستانی چین فقط سبک سنتی «فصل متصل» را داریم که امروزه تعداد بسیار کمی از رمان نویسان آن را به کار می برند. قالب ادبیات داستانی بی که اکثر نویسندگان چینی از زمان «نهضت چهارم می ۱۹۱۹» استفاده کرده اند، بیشتر نشأت گرفته از سنت ادبیات داستانی غرب در قرون هجده و نوزده است. ادبیات داستانی مدرن چین پس از صرف نظر کردن از سبک سنتی «فصل متصل»، استفاده از کدام یک از اسلوب های سنتی چینی را ادامه داده است؟

اسلوب و یا تکنیکی که بیش از همه درباره اش سخن به میان آمده، شیوه «تصویرسازی یا شرح مستقیم» نام دارد. واژه ای که از نقاشی به عاریت گرفته شده است؛ طرح کلی کاری را با برون نمای واضح و متناسب و ساده رسم کردن و سپس برای جان بخشیدن و طبیعی جلوه دادن اثر، اعمال نهایی را بر روی آن انجام دادن به عنوان یک شیوه نگارش ادبیات داستانی،

این روشی کاملاً بی نظیر است. در این روش نویسنده کار توصیف را در نقطه اوج اش، درست همان موقعی که شوروانگیزش لازم در خواننده پدید آمده، متوقف می سازد و در این حالت، خواننده می بایست برای نتیجه عمل و یا آن رخداد تا فصل بعدی در انتظار باقی بماند. برخی از رمان نویسان، این شیوه ی عرفی در ادبیات داستانی را با موفقیت به کار می برند و برخی نیز آن را توأم با شیوه های دیگری که از سنت رئالیستی غرب آموخته اند، مورد استفاده قرار می دهند. اتخاذ روش غربی ضرورتاً یک اثر را از وجود تشخیص ملی بی نصیب نمی گرداند، اما پرسشی که این جا مطرح می گردد این است: آیا آن نویسندگانی که از زمان نهضت «چهارم می»، از سیاق سنتی «تصویرسازی یا شرح مستقیم» به عنوان ابزار اصلی استفاده نکرده (و آن ها در اقلیت هم نیستند) بدین طریق حضور تشخیص ملی را تقلیل داده و یا حتی از میان برده اند؟ پاسخ این سؤال بسیار روشن است: خیر.

زبان ملی، تشخیص ملی

تورگینف^۱ چه خوش گفته که «ملت من زبان روسی است». خلاقیت یک نویسنده از طریق زبان است؛ تشخیص ملی اثر یک نویسنده، بیشتر از توانایی او در به کارگیری عامل بالقوه هنری آن زبان نشأت می گیرد.

چین، کشوری چند ملیتی است، که در آن «هانیهو»^۲ (زبان مردم هان)، زبان غالب و رایج است. ممکن است بگوییم که هر اثر ادبی نوشته شده به زبان «هانیهو»، یا زبان های دیگر گروه های نژادی، انعکاس دهنده درجات گوناگون تشخیص ملی است. زبان وسیله ای است که مابہ واسطه آن فکر می کنیم و افکار و نظراتمان را انتقال می دهیم. یک اثر هنری که به زبان بومی ملتی نگاشته شده، طبیعتاً منعکس کننده سنت فرهنگی، طریقه زندگی و طرز تفکر آن ملت است. بدون توجه به این که چگونه یک نویسنده چینی شیوه های خارجی را با عاریت گرفته است، نظر به این که او به نمونه واقعی شایسته زبان چینی می نویسد، قطعاً اثر وی حال هوایی ملی خواهد داشت. هر اندازه که او بیشتر محور اساس فرهنگ ملی اش را درک کرده باشد، تشخیص ملی اثر وی متمایزتر خواهد بود.

تأثیر مدرنیسم غرب بر ادبیات چین

تا بدان جا یک نویسنده زندگی ملی را به زبان مادری اش بیان کند و به تصویر کشد، تصویرگری وی واضح تر تشخیص ملی اثرش غنی تر و شایگان تر است. نژاد شیوه ای که به کار برده می شود از موضوع بحث ما خارج است. «الهه جنگی»^۳ از اشعار اولیه «موروه»^۴ کاملاً با اله از «والث ویتمن»^۵ سروده شد. با این وجود، کسی ف نمی کند که این ها اشعار خارجی یا بیگانه هستند. سه شعر آزاد، ساده و بی تکلف ای چینگ^۶ که تنها متأثر مکاتب امپرسیونیسم (برداشت گرای) و سمبولیسم است، بلکه منعکس کننده تلاش خودآگاه شاعر بر جدایی از قالب بالاد عامیانه و شعر چینی است. حتی شان^۷ که مدافع افراطی اصل «استفاده از هر آن چه مفید است» بود، اشعار و آثار ادبیات داستانی و آمیزه ای از رئالیسم انتقادی غرب، رمانتیک امپرسیونیسم (برداشت گرای)، سمبولیسم و سوررئالیسم است. «لوشان» در اثر «خطرات یک دیوانه»^۸ خود، از «کافکا»^۹ پیشی گرفت؛ او از «گورگول شیوه گروتسک را به عاریت گرفت. شعر منثور «رهگذر»^{۱۱}، به لحاظ قالب اندکی با نمایشنامه «پیراندللو»^{۱۲} تفاوت دارد و چندین سال قبل نمایشنامه های «یونسکو»^{۱۳} و «بکت»^{۱۴} نگاشته شد. در آثار «مرهم»^{۱۵}، «انتقام»^{۱۶} و «شب پاییز»^{۱۷} سمبولیسم و در «آتش خاموش»^{۱۸}، «سنگ نبشته»^{۱۹} «هاترازه»^{۲۰}، سوررئالیسم را (که تازه در غرب ظهور کرده بود) به کار برد. از آن جا که «لوشان» بر رنج و مقاومت، غریو حزن و تزلزل مردم چین تأکید داشت

کاملاً مسلط به زبان مادری خویش بود، آثارش تجا روحی مدرن هستند - روح انقلابی مردمی برخاست خواب غفلت که تصمیم گرفته اند خود را از غل و ز

خدمت سبک‌های فردی به ادبیات ملی

برجسته‌ترین رمان‌نویسان مدرن چین، «ماتو دون»^{۲۱}، «بلتو جین»^{۲۲}، «لاتوشی»^{۲۳} و «دینگ لینگ»^{۲۴}، شیوه‌های ادبیات داستانی غربی را با هم آمیختند تا سبک خاص و منحصر به فرد خویش را به بار آورند. عمق و گستره واقعیّت منعکس‌شده در آثار اینان و ترسیم و نگارش واضح آن‌ها از ویژگی‌های طبقات مختلف جامعه، بر آثار نویسندگانی که دقیقاً پیرو شیوه سنتی نگارش بودند، تفوق یافت. در روند یک خلق هنری، چنان‌چه نویسنده واقعیّت و شخصیت‌های جامعه را به وضوح و به شکل واقع‌گرایانه ترسیم و وصف کند، خود به خود رسوم آن جامعه، دنیای روحانی و نحوه نگرش و تفکر آن ملت را نمایان خواهد ساخت و اثر این نویسنده دربردارنده تشخیص ملی برون زاد یا متمایزی خواهد بود. همان‌گونه که زبان ملی به سبکی خاص محدود نیست، فطرت نیز نباید نها یک الگورا دنبال کند. زبان ملی نشأت گرفته از زبان بی نویسنده‌گان با شان و منزلت است. وقتی یسنده‌یی سبک خاص خود را به وجود می‌آورد، در قلع به ادبیات ملی خویش کمک می‌کند.

لیر توصیف صادقانه زندگی

نگامی که «لوشان» داستان واقعی «An Qi»^{۲۵} را شت، احتمالاً به طور آگاهانه در جست‌وجوی یک لب ملی ادبیات داستانی نبوده است. طریقه نگارش ن اثر هیچ‌گونه سابقه یا سنتی در ادبیات داستانی لاسیک چین ندارد. با این وجود لحن وزین و تحصر به فردش، که آمیزه‌یی از ترحم و دلسوزی و طنز ست، او را قادر ساخت تا نه تنها نقل‌کننده روح و زندگی رعیت مستمند باشد بلکه منعکس‌کننده روح و دگی جامعه آن زمان - جامعه‌یی که در آن فضای مغفودالی و نیمه مستعمراتی حاکم بود - نیز باشد.

هنگامی که «رومن رولان»^{۲۶} که غرق در فرهنگ لاتین بوده و در جامعه‌یی کاملاً متفاوت از «لوشان» تربیت یافته بود، این داستان را خواند، از شدت احساس حزن و اندوه گریست. این نشان می‌دهد که اگر یک نویسنده در توصیف صادقانه زندگی ملت‌اش موفق گردد، خوانندگان دیگر ملل نیز می‌توانند به طور یکسان از آن اثر تأثیر پذیرند و ذرک‌اش کنند. جذبه ادبیات ملی، به توانایی نمایاندن آن مردم به همان شکل واقعی خودشان بستگی دارد. باید امیدوار باشیم که جست‌وجو و تلاش برای دستیابی به قالب ملی، عمل جست‌وجوی حقیقت را متوقف نخواهد ساخت.

جست‌وجوی شیوه‌های نو

اسلوب هنری، گامی فراتر از حدود مرز ملی برمی‌دارد و منحصر به ملت خاصی نمی‌گردد. روح یک ملت، سرگذشت و تاریخ طولانی، متمایز و مستحکم‌تر و مانتری از دوره حیات نسبتاً کوتاه یک شیوه و فن دارد. و آن تمام سنت فرهنگی، رسوم اجتماعی، حالات روان‌شناختی، ذائقه‌های زیبایی‌شناختی و طرق اندیشیدن یک ملت است (درست به همان حالتی که توسط زبان ملی شکل گرفته است). جست‌وجو و جذب شیوه‌های نو، هرگز مانعی بر سر راه بسط و توسعه سالم ادبیات یک ملت نیست. کاوش و جست‌وجوی ابزار و متدهای هنری، همیشه پزئمر نخواهد بود. اگر جست‌وجوی مان بی‌نتیجه ماند، باید شکست خویش را بپذیریم. تقریباً تمام هنرمندان و نویسندگان بزرگ، طم تلخ ناکامی را چشیده‌اند. آن‌ها فکر نمی‌کنند که روزی مخلوقات‌شان، جزو آثار کلاسیک به شمار آید و از نسلی به نسل دیگر منتقل گردد. در واقع آثار بزرگی هستند که هنگامی که برای اولین بار منتشر شدند، مورد استقبال و پذیرش جامعه قرار نگرفتند. هر چند که تاریخ توازن و تعادل را برقرار خواهد کرد. حتی اگر اثری تبدیل به یک کار کلاسیک گردد، بهتر این است که به جای سنگینی بر دوش آیندگان، همچون سראغاز و وسیله پیشرفتی برای ایشان، سودمند واقع شود. این همان نگرش و رویکردی

است که می‌بایست هر شخص در مورد موضوع سنت و نوآوری پیش گیرد.

پی نوشت‌ها:

۱. Ivan S. Turgenev: نمایشنامه‌نویس و رمان‌نویس روسی (۱۸۱۸-۱۸۸۳). از آثار وی: رمان Father & Sons, 1862 و نمایشنامه A Month in the Country, 1850
۲. Hamyu
۳. The Goddess
۴. Guo Muruo
۵. Walt Whitman: شاعر آمریکایی (۱۸۱۹-۱۹۱۲). معروف‌ترین اثر وی Leaves of Grass
۶. Ai Qing
۷. Lu Xun
۸. The Diary of a Madman
۹. Franz Kafka: نویسنده یهودی ساکن چکسلواکی که به آلمانی می‌نگاشت (۱۸۸۳-۱۹۲۴). برخی از آثار وی عبارتند از: مسخ، محاکمه، امریکا
۱۰. Nikolai Gogol: نثر نویس و نمایشنامه‌نویس روسی (۱۸۰۹-۱۸۵۲). معروف‌ترین آثار وی کمدی The Government Inspector, 1836 و رمان Dead Souls, 1842
۱۱. The Passer - By
۱۲. Luigi Pirandello: نمایشنامه‌نویس، داستان‌نویس و رمان‌نویس ایتالیایی (۱۸۶۷-۱۹۳۶). برنده جایزه نوبل ادبی سال ۱۹۳۴. نمایشنامه مشهور وی Six Characters in Search of an Author
۱۳. Eugene Ionesco: نمایشنامه‌نویس فرانسوی، زاده رمانی (۱۹۱۲-۱۹۹۴). حامی برجسته تئاتر پوچی و نویسنده نمایشنامه معروف «گرگدن» ۱۹۶۰
۱۴. Samuel Beckett: نمایشنامه‌نویس، رمان‌نویس و شاعر ایرلندی (۱۹۰۶-۱۹۸۹). برنده جایزه نوبل ادبی سال ۱۹۶۹ و نویسنده نمایشنامه مشهور «در انتظار گودو»
۱۵. Medicine
۱۶. Revenge
۱۷. Autumn Night
۱۸. Dead Fire
۱۹. The Epitaph
۲۰. Vibration
۲۱. Mao Dun
۲۲. Bao Jin
۲۳. Lao She
۲۴. Ding Ling
۲۵. The Story if Ah Q
۲۶. Romain Rolland: رمان نویس، نمایشنامه‌نویس و مقاله‌نویس فرانسوی. (۱۸۶۶-۱۹۴۴) برنده جایزه نوبل ادبی سال ۱۹۱۵. مشهورترین اثر وی در ۱۰ جلد Jean Christophe, 1904-12

LEGENDES 124 x 248 cm Copyright 1992 Gao Jinglan